

PRÆFATIO

NOVÆ HUIUS EDITIONIS

I.

De Vita et Scriptis D. Mauriti Chauncy.

CIRCITER annum Reparatae Salutis 1513, in comitatu Hertford natus est, non ignobili genere ¹, Mauritius Chauncy ². Oxonii litteras, Londinii in *Gray's Inn* leges didicit. Vix annos viginti natus, Cartusianae militiae nomen dedit in Londi-

Fit Cartusianus.

¹ Inter milites qui cum Guillelmo Normannorum duce in Angliam invaserunt, numerabatur familiae Chauncy progenitor, qui ob eximiam virtutem magna largitione donatus fuit. Hujus posterum continua serie descripti inveniuntur apud Henricum Chauncy, *Historical Antiquities of Hertfordshire*, Londinii, 1700, in-fol., p. 60.

² Alias *Chancy, Chauncey, Chancey*; prave *Channey, Canney, etc.* Latine, ipse *Chancæi* nomen usurpat, in præfatione ad editionem Sutoris (de qua infra p. xxvii.)

niensi Domo ¹, cui præerat Joannes Houghton, Martyrum antesignanus et exemplar a divina Providentia destinatus. Quamvis de die quo religiosam vestem induit non constet, illum « Professum non sacerdotem » fuisse anno 1534, mense Junio, ex tabulis publicis in Archivo Status ² asservatis certo novimus.

Spe falsa deceptus, in verba Regis jurat;

Persecutionis tempore, pro virili parte decertavit, peremptoque venerabili Priore, vel exemplo ceteris fuit. Ad extremum tamen, a monachis Monasterii Sion ³ deceptus, Dommum servare cupiens ac sperans, sex fere mensibus postquam juraverant fratres sui, et ipse in verba Regis juravit. Sed hæc ei in suo libello fusius exponenda relinquimus.

Quod usque ad mortem amare deflevit.

Sui eum erroris ita pœnituit ut conceptum dolorem nihil potuerit lenire, et lacrymas usque in diem obitus effuderit. « Ego, aiebat, prodii ex istis, sed non eram ex illis. Nam si fuisset ex illis, permansissem utique cum illis bibiturus calicem quem et illi biberunt. Ego Saul inter Prophetas, ego filius Ephrem intendens et mittens arcum, conversus in die belli; abii retrorsum in non custodiendo quæ apud me reposita erant. »

¹. Hæc Domus, Annuntiationi B. V. Mariæ dedicata, ab equite Gualterio de Manny et Michaele de Northburgh, episcopo Londiniensi, fundata fuit, et anno 1370 Ordini nostro adscripta. Dugdale, *Monasticon Anglicanum*, ed. Ellis, tom. VI, p. 6-11. — Tromby, *Storia... del Patriarcha S. Brunone e del suo Ordine Cartusiano*, tom. X, p. 88. — Wood, *Ecclesiastical Antiquities of London and its suburbs*, 1874, in-8°, p. 30 et s. — R. P. Morris, S. J. *Troubles of our Catholic Forefathers*, 1^a serie, p. 3-26.

² *Public Record Office*, Londinii. (Rymeri *Fœdera*, tom. XIV, p. 491.)

³ Primitus ab Henrico V, anno 1415, conditum fuit ad pagum Twickenham; postea translatum, an. 1432, inter Brentford et Isleworth. Dugdale, *Mon. Angl.*, VI, p. 540. — Wood, *op. cit.*, p. 290 in fine et 291. — Cartusia nostra dicta *Sheen* ex adverso erat, in altera Tamesis ripa. Tromby, *op. cit.*, X, p. 365, nota 2.

Mauritio tamen diu flere in sua eremo non licuit, nam « infra annum », Monachi e Domo ejecti sunt, 15 die Novembris, A. D. 1538¹.

Tunc « recto itinere² », cum vitæ, ut apparet, discrimine³, Belgium petiit et in cartusiam Vallis Gratia⁴ non longe a Brugis sitam concessit, ubi benigno usus hospicio, vota iterum, pro hujus temporis consuetudine, emisit, et inter Anglos monachos eminuit, qui subinde huc advenerunt.

Belgium petiit.

Post annos sedecim, regnante Catholica Maria, jussu Capituli Generalis in patriam reversus est una cum duobus e fratribus suis, an. 1555, mense Junio⁵. Ibiq̄ue, consen-

¹ Non vero 1539, quod legimus in prima editione. Id liquet his verbis capituli XIII, p. 119: « Infra annum postquam nos consenseramus. » Consenserunt autem circa finem anni 1537. « Infra annum, ait Havensius, scilicet 15 die novembris an. 1538. » (Append. 3^a ad *Historicam relationem XII Martyrum Cartusianorum Ruræmundæ*, Coloniae, 1608, in-4°, p. 71.) — Item in Epilogo (p. 126 infra) dicitur: « Th. Cromwell, Vicarius Regis, infra biennium a nostræ profligationis tempore, capite mulctatus est; » quod auctores omnes mense julio an. 1540 evenisse testantur. — Præterea D. Jacobus Long, Prior Domus Neoporti, in Cod. Ms. an. 1739, Brugis servato, cui inscribitur *Notitia Cartusianorum Anglorum*, asserit, cap. x, not. f, se habere in manibus optimum exemplar manuscriptum in quo reperitur 1538, dum typis excusæ editiones mendose exhibent 1539. — Denique in Cod. Ms. nuper in *Analectis Bollandianis* publicato (tom. VI, fasc. 1, 1887) legitur: « A. D. millesimo quingentesimo trigesimo octavo », p. 50, lin. 32. — Cf. p. xxiv infra, not. 1. — Notandum est primam editionem ab ipso auctore non fuisse correctam. (Vide not. 1 paginae 33, ad calcem hujus nostræ editionis.)

² Cap. VIII, p. 85 *in fine*.

³ Antiqua lege cautum erat ne quis sine Regis licentia peregre proficisceretur. (Stephen, *Commentaries on the laws of England*, tom. II, 9^a ed., p. 506.) Monachus ergo qui, sprete lege, fugam capessebat cum evidenti proposito se recipiendi in terras Catholico Regi subjectas, perduellionis reus fieri periclitabatur. Quod significare videtur Noster, optando ut fratres sui « libere transeant hoc mare... sine periculo mortis. » Cap. VIII, p. 86.

⁴ Fundata est an. 1318, et ab imperatore Josepho II an. 1783 abolita.

⁵ *Notices of the English colleges and convents established on the continent after the dissolution of religious houses in England*; 1849, auctore Hon. Eduardo Petre.

Prior instituitur novæ Domus in Sheen.

tiente eadem Regina necnon et Cardinale Pole, reduces Cartusiani, cum multis qui in Anglia remanserant, se contulerunt in Domum Sheen¹, et sub Priore Mauritio Chauncy monasticam observantiam instauraverunt. Non autem longum otium illis concessum; iterum enim in exsilium pulsus, regressi sunt in Belgium, et pro recentis hospitii jure in Domum Brugensem recesserunt.

Rursus in exsilium pulsus.

Regularis disciplinæ et piæ conversationis quam in Domo Londiniensi noverat memor, Beatique Joannis Houghton æmulator, ita se gessit Mauritius ut, biennio post, a Capitulo Generali, assentientibus omnibus, Vallis Gratiae Prior renunciatus fuerit. Quum vero cresceret numerus monachorum, potestas illi facta est eligendi locum ubi cum concivibus suis vitam seorsum ageret. Domum igitur in urbe comparavit, cui *Sheen Anglorum* nomen imposuit.

Varia patitur ab hæreticis.

Adspirante Dei gratia, Religiosi perfectam vivendi rationem a tanto magistro edocti, invaluerunt fide omnibusque virtutibus, ad omnes fortunæ vicissitudines sese parantes; tanta erat temporum iniquitas! Haud fefellit sanctos homines eventus; nam, anno 1578, eo audaciæ proruperunt hæretici, ut vastata regione, monasteria funditus everterint. Vi expulsi D. Mauritius et socii confugerunt in Galliam, egentes, angustiati, quo se reciperent quærentes nec inveniunt. Lovanii² tandem constiterunt³ in summa omnium rerum inopia.

Tum bonus Prior in Hispaniam contendit Regem implo-

¹ Hæc Domus fundata fuerat ab Henrico V, anno 1415.

² Cartusia Lovaniensis an. 1491 fundata fuit, et an. 1783 sublata.

³ Dodd, *Church History of England*, II, p. 156. (Ed. Tierney, 1839. Londinii.)

raturus ut tantæ egestati opem ferret; quod cum impetras-
set, viam confestim repetiit. Sed in itinere morbo correptus,
in cartusiam Parisiensem¹ divertere coactus est. Ibi, non
multo post, e vita pie migravit, die 12 Julii anni 1581². Cum
corpus de more curabatur, inventa est carni adhærens ferrea
catena, diuturnæ pœnitentiæ instrumentum simul et testis³.

Pie moritur.

Quo autem pacto ad libellum conficiendum D. Mauritius
fuerit inductus, nunc paucis dicendum. Ubi primum in
Belgium advenit, a Priore Vallis Gratiæ et monachis om-
nibus impense rogatus est ut Martyrum nostrorum histo-
riam scripto exponeret⁴. Præterea illi incumbibat necessitas
scribendi Reverendo Patri, Ordinis Ministro Generali⁵, ad
licentiam permanendi in cartusia Brugensi obtinendam⁶.
Denique ipsi jam antea in animo fuerat brevem saltem fa-
ctorum narrationem Majoris Cartusiæ Priori mittere; sed
in Anglia insidias reformidans, manum operi admovere
distulerat. Quum vero assidue mente volveret quæ ipse
viderat et quæ a suis fratribus narrata audierat, et omnia
memoriter apprime teneret, ereptus de laqueo venantium
(ut ejus verbis utamur), et constitutus super excelsam ter-

Acta Martyrum
Cartusianorum
scripsit.

¹ Fundata est a sancto Ludovico, anno 1257.

² Ex Charta Capituli Generalis an. 1582. — Ista omnia narrat D. Jacobus Long in Cod. Ms. supra citato, hæc addens : « 68 annos natus erat, et Prior fuerat 24 annis. » (Cap. XII, in fine.)

³ *Ephemerid. Mss. Ordinis Cartusiensis*, auctore D. Le Vasseur.

⁴ « Patris Prioris et devoti conventus importuna interpellatione hoc scribendi onus assumpsi. » Cap. XIV, p. 125. « Onus » scribendi se assumpsisse dicit, quia non jam litteras ad Rev. Patrem sed librum scribere compellebatur.

⁵ D. Joanni Gaillard qui, post clarum Bibaucium, quinque annis Ordinem rexit. Obiit autem 27 die junii an. 1540, (ex Charta Capituli Generalis an. 1541.)

⁶ Cap. XIV, p. 125, lin. 1 et 2.

ram, semotusque a timore nocturno, tum de B. Joanne Houghton, tum de filiis et modo vivendi in Londiniensi Conventu luculentius aliquid recensere studuit¹, ut in patre simul et filiis laudaretur et glorificaretur Deus. Nam « sufficet mihi..., inquit, si ex hoc quod egero, gloria in excelsis ab angelis Altissimo resonet, et in terra istis Sanctis veneratio ab hominibus bonæ voluntatis impendatur². »

His præmissis, rerum narrationem aggreditur, pœnitentiæ significationibus plenam. Monachi nomine indignus sum, aiebat, et hoc ipsi solum placere videtur quod occasionem nanciscatur propriæ ignaviæ publicandæ et deflendæ. Ejus ergo librum ad rerum fidem, minime vero ad laudem auctoris, scriptum esse manifestum est.

Sermo pietate
ac sinceritate re-
fertus sed parum
agrestis.

Sermo, locis sacræ Scripturæ uberrimus, a capite ad calcem sinceram pietatem redolet, et re simul ac modo narrandi nos refert ad veteres primævæ Ecclesiæ martyres. Non culta neque polita, ut ipse fatetur, oratio est, imo interdum videtur subobscura et agrestis; verum si quis prima rerum asperitate a lectione non deterreatur, ille, ubi auctoris quasi intimos sensus perspexerit, fructum, confidimus, atque voluptatem ex integro volumine percurrendo capiet. Etenim si non semper delectu verborum eminent narratio, at sententiarum logica serie semper conspicua est. Quinetiam, non indiserte in Præfatione eum fuisse locutum, diceres. Nihil scripsit elegantius quam illa quibus se nescire loqui asserit: « More annorum meorum*, qui puer sum ætate,

* 26 annum agebat.

¹ Ipse se scripsisse anno 1539 his verbis declarat: « non deerat certamen nobis, ne una quidem hora, per quatuor continuos annos *præteritos*. » Cap. xi, p. 109, lin. 4 et 5. Qui quum certo sint: an. 1535 quo B. Joannes Houghton occisus est, anni 1536, 1537, et 1538 quo clausa est Domus Londiniensis, necesse est ut anno 1539 libellum composuerit.

² Ex Præfatione passim.

nesciens loqui, in amœno... prato constitutus, hinc inde per diversa discurrens loca, flores pulchriores colligam ex quibus sertum mihi componam, et utinam ad internum animæ meæ ornatum, per redolentem imitationem sanctorum Patrum meorum id fecerim. » Quam vero mature et quasi cum senili iudicio scriptum illud Caput iv *De sancto et discreto regimine Prioris*. Non profecto mirandum si ille vir, qui, juvenis admodum, tam sapienter explicuit Prioris officia, ipse postea Prior eximius evaserit, ac religionem Cartusianam ita concivibus suis exsulibus in Belgio firmaverit, ut per duo sæcula post mortem ejus, Mechliniæ primum, deinde Neoporti, floruerit Regularis observantia.

Cap. III, in fine.

At occurrendum videtur cuidam dubitationi qua lectoris mens fortasse anceps remaneret. Nam ex superius allatis constat D. Mauritium hoc opus brevi tempore confecisse et perferendum curasse ad Reverendum Patrem D. Joannem¹; certum est aliunde illum venerandum Joannem Junio mense anni 1540 obiisse. Quonam igitur modo fieri potest ut in libro Mauriti referantur quædam evidenter recentiora, videlicet Thomæ Cromwell supplicium Julio mense 1540 habitum, martyrium B. Guillelmi Horn ejusdem anni mense Augusto, quin et donatio Londiniensis monasterii Eduardo North facta anno 1544?

Quo tempore scripsit.

Vel leviter reputanti difficultatem occurret responsum: Domnum scilicet Mauritium narrationi celeriter expeditæ, postea nonnulla, pro tempore, addidisse. Ceterum, præter

¹ Adde quod nisi intra exiguum tempus libellum confecisset, et cito eum ad Rev. Patrem misisset, non esset ausus in Præfatione dicere: « *Nullus ex cognatione nostra de eorum (Martyrum) obitu vobis quidquam significavit.* »

illa tria quæ diximus, nihil additum, nihil mutatum vel amplificatum certo scimus. Imo ultimam operi manum nunquam auctorem admovisse testantur sermonis maculæ quas facile erat expungere¹; sed vir ille pœnitentiæ deditus, vel in stylo requirere munditias, parum monacho congruere reputavit.

Varia Chauncy
opera.

Cum Passione XVIII Cartusianorum, typis excusa sunt quatuor opuscula quæ Mauritio Chauncy ab auctoribus assignantur²:

1. *De captivitate et martyrio D. Joannis Fisher, episcopi Roffensis, propter secundas nuptias Regis et constitutionem schismaticam.*

Latine composita.

2. *De D. Thomæ More captivitate, bonorum confiscatione, et ultimo supplicio propter confessionem veritatis.*

3. *De D. Reynolds Theologi martyrio, responsis, et sententia mortis propter fidem Ecclesiæ.*

¹ Adhuc evidentius est a nullo alio stylum fuisse expurgatum, nisi ab Havensio (de quo p. xxix) ann. 1608. Id aperte declarat Simon Weisser in Præfatione editionis Wirceburgensis, p. 5^a circa finem ubi, de 1^a editione loquens, his verbis utitur: Historia « ut ab auctore ipso scripta est. »

² Simon Weisser loc. cit.; — Petreius, *Bibliotheca Cartusiana*, Coloniae, 1609, in-12, p. 240 et seq.; — Morotius, *Theatrum Chronologicum Sacri Cartusienis Ordinis*, Taurini, 1681, in-fol., p. 130; — Henricus Chauncy, op. cit.; — D. Jacobus Long, in Cod. Ms. cit. — *Letters and Papers foreign and domestic of the reign of Henry VIII*, vol. 8, n. 886. 4. Londinii 1885, : « Ms. of M. Channey's works on the martyrdoms of More and Fisher and of Charter House monks. » — Qui vero, inter recentiores, asserunt ea opuscula a Priore et Procuratore Domus Moguntiae fuisse composita, non adverterunt hunc locum præfationis ab eis conscriptæ: « Haud abs re et nos quoque videbamus facturi, si præsentibus hos nostri sæculi et Ordinis Martyres, pari pietate ac industria descriptos curaremus in publicum venire. » (p. 6^a epistolæ nuncupatoriæ ad edit. an. 1550.)

4. *De crudeli mactatione diversorum, pro veritatis testimonio*¹.

Hæc quoque opera manuscripta citantur, patrio sermone composita :

The divine Cloud of Unknowing (75 cap.). Apud Henricum Chauncy et J. Long. Vernaculo sermone exarata.

Epistle of Private Council. Apud H. Chauncy.

Narratiuncula expulsionis Anglorum Cartusianorum Brugis anno 1578 (anglo sermone). Apud Long.

Demum habetur : *Petri Sutoris* (de Vita Cartusiana) *editio altera, a mendis expurgata, cum epistola dedicatoria* (9 pag.) *ad R. Patrem Cartusiæ Bernardum*; Lovanii, 1572, in-18.

¹ A nemine adjudicatur Mauritio nostro *Tabula affixa ad sepulcrum Thomæ More*, quæ in editione an. 1550 reperitur, siquidem a Cancellario ipso (ut aiunt) scripta est, anno 1532. Etiam nunc marmore incisa videtur in veteri ecclesia vulgo dicta *Chelsea*.